

Κεφάλαιο 15

Η παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων και η Ναυμαχία του Ναυαρίνου

Στη **Ναυμαχία του Ναυαρίνου**, τον Οκτώβριο του 1827, αγγλικά, γαλλικά και ρωσικά πολεμικά πλοία ήρθαν αντιμέτωπα με το στόλο των Τούρκων και των Αιγυπτίων. Η νίκη των ναυτικών συμμαχικών δυνάμεων συνέβαλε αποφασιστικά στην απελευθέρωση της Ελλάδας.

▲ Η Ναυμαχία του Ναυαρίνου

Το ξέσπασμα της ελληνικής Επανάστασης, τον Μάρτιο του 1821, αρχικά καταδικάστηκε από τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής. Η Ιερή Συμμαχία, που συγκροτήθηκε το 1815 μεταξύ της Ρωσίας, της Πρωσίας, της Αυστρίας, της Αγγλίας και της Γαλλίας, με κοινές αποφάσεις που έλαβε σε συνέδριά της το 1821 και το 1822 ήταν αντίθετη απέναντι σε οποιαδήποτε επαναστατική κίνηση.

Όμως, μετά τον απαγχονισμό του Οικουμενικού Πατριάρχη Γρηγορίου του Ε' την ημέρα του Πάσχα του 1821 και τις διώξεις των Ελλήνων υπηκόων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, ο Ρώσος πρεσβευτής αναχώρησε από την Κωνσταντινούπολη το καλοκαίρι του 1821 και οι σχέσεις των δύο χωρών επιδεινώθηκαν.

Από τον τρίτο χρόνο της Επανάστασης και καθώς ο αγώνας των επαναστατημένων Ελλήνων συνεχιζόταν, τα συμφέροντά τους στην περιοχή και ο αυξανόμενος ανταγωνισμός ανάμεσά τους έκαναν τις Μεγάλες Δυνάμεις να μεταβάλουν σταδιακά τη στάση τους απέναντι στο *Ελληνικό Ζήτημα*, αντιμετωπίζοντάς το πιο ευνοϊκά. Έτσι, το 1823 η αγγλική πολιτική έγινε φιλική προς τους αγωνιζόμενους Έλληνες, με αποτέλεσμα να αλλάξει και η στάση της Ρωσίας, που δεν ήθελε ν' αφήσει στους Άγγλους την πρωτοβουλία των διπλωματικών κινήσεων.

Οι Μεγάλες Δυνάμεις αποφάσισαν να μεσολαθήσουν από κοινού για την επίλυση του Ελληνικού Ζητήματος. Το 1827 η Αγγλία, η Γαλλία και η Ρωσία υπέγραψαν στο Λονδίνο συνθήκη που καλούσε τις δύο *εμπόλεμες* πλευρές να κάνουν ανακωχή και ν' αρχίσουν διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία αυτόνομου ελληνικού κράτους. Η Υψηλή Πύλη όμως, ενθαρρυμένη από τις στρατιωτικές της επιτυχίες, αντέδρασε απορρίπτοντας τη μεσολάβηση.

Τότε αγγλικά, γαλλικά και ρωσικά πολεμικά πλοία με αρχηγούς τους ναυάρχους Κόδριγκτον, Δεριγνύ και Χέυδεν κατέπλευσαν στην Πύλο, για να εφαρμόσουν τις αποφάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων. Στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου, τον Οκτώβριο του 1827, ενωμένες οι ναυτικές συμμαχικές δυνάμεις αντιμετώπισαν με επιτυχία τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο, καταστρέφοντάς τον ολοκληρωτικά. Η νίκη του στόλου των συμμαχικών δυνάμεων στο Ναυαρίνο ήταν καθοριστική και επιτάχυνε τις εξελίξεις, οδηγώντας τελικά στην απελευθέρωση της Ελλάδας.

Γλωσσάρι

Ελληνικό Ζήτημα: Η συζήτηση και οι ενέργειες σχετικά με το μέλλον της επαναστατημένης Ελλάδας και γενικά των Ελλήνων.

Εμπόλεμος: Αυτός που εμπλέκεται σε πόλεμο.

Οι πηγές αφηγούνται...

1. Η Ναυμαχία του Ναυαρίνου

«Ενώ μελετούσα αυτά και ετοιμαζόμουν για το ταξίδι στην Αίγινα μαζί με τους οπλαρχηγούς κι ήμαστε μαζεμένοι, ο αέρας έφερε στ' αυτιά μου μεγάλο κρότο, δυνατότερο κι από κανόνια. Λίγο αργότερα ήρθε και η είδηση ότι ο στόλος των τριών Δυνάμεων κατανίκησε το στόλο του εχθρού στο λιμάνι του Νεόκαστρου. Είναι αδύνατο να περιγράψει κάποιος τη χαρά εκείνης της ημέρας. Δεν ξέραμε τι να κάνουμε, πώς να δείξουμε τη χαρά μας και συγχαίραμε ο ένας τον άλλο... Αυτή την ημέρα περίμεναν όλοι οι γέροντες και οι πατέρες μας, αυτοί που πέθαναν απελπισμένοι, αυτοί που έπεσαν στο Μεσολόγγι, στην Αθήνα... Ο ήχος των πυροβόλων απλώθηκε και έφτασε τα φαράγγια και τα βουνά και πάνω από τον Όλυμπο κι έφθασε στην Ήπειρο και σε όλη τη Μεσόγειο».

Νικολάου Κασομούλη, *Ενθυμήματα Στρατιωτικά*, εισαγωγή-σημειώσεις Γιάννης Βλαχογιάννης, τόμ. 2, Αθήνα 1998, σσ. 670-671.

(Ελεύθερη απόδοση στα νέα ελληνικά)

2. Είμαστε εις το “εμείς”

«Γράφουν σοφοί άντρες πολλοί, γράφουν τυπογράφοι ντόπιοι και ξένοι διαβασμένοι για την Ελλάδα, ένα πράμα μόνον με παρακίνησε κι' εμένα να γράψω, ότι τούτην την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί, και σοφοί κι' αμαθείς και πλούσιοι και φτωχοί και πολιτικοί και στρατιωτικοί και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι: όσοι αγωνιστήκαμεν, αναλόγως ο καθείς, έχομεν να ζήσωμεν εδώ. Το λοιπόν δουλέψαμεν όλοι μαζί, να την φυλάμεν κι' όλοι μαζί και να μην λέγη ούτε ο δυνατός “εγώ”, ούτε ο αδύνατος. Ξέρετε πότε να λέγη ο καθείς “εγώ”; Όταν αγωνιστή μόνος του και φκιάση, ή χαλάση, να λέγη “εγώ”. Όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκιάνουν, τότε να λένε “εμείς”. Είμαστε εις το “εμείς” κι' όχι εις το “εγώ”».

Μακρυγιάννη, *Απομνημονεύματα*, σ. 547.

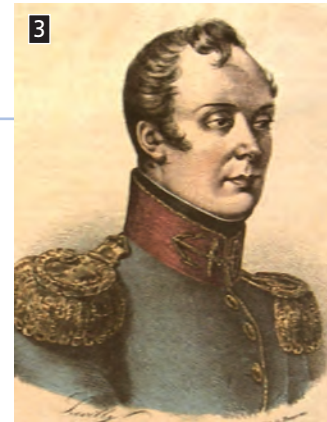
Ματιά στο παρελθόν

Πρόσφυγες

Μία από τις σκληρότερες συνέπειες των πολεμικών επιχειρήσεων ήταν η προσφυγοποίηση μεγάλου μέρους του ντόπιου πληθυσμού. Χιλιάδες πρόσφυγες, Χριστιανοί αλλά και Μουσουλμάνοι, υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τον τόπο τους φοβούμενοι για τη ζωή τους και να αναζητήσουν αλλού μια καλύτερη τύχη. Γράφει ενδεικτικά ο Μακρυγιάννης για τους πρόσφυγες από την Άρτα: «Τότε πήγα στην Αγιά, όπου είχα στείλει τις ειδήσεις μου κι εκεί βρήκα τους δυστυχείς Αρτινούς, που έφταναν ξυπόλυτοι, γυμνοί και νηστικοί. Και έπεσαν όλοι στο λαιμό μου για να τους σώσω. Ήταν όλες οι σημαντικές προσωπικότητες της Άρτας εκεί και πλήθος γυναικόπαιδα, περίπου πεντακόσιες οικογένειες...». «Με την άφιξη της οικογένειάς μας στο Άργος αρρωστήσαμε όλοι από επιδημική αρρώστια και ενώ ήμαστε μία δεκαμελής οικογένεια αποτελούμενη από πέντε αγόρια, τρία κορίτσια και τους γονείς μας, δεν ήταν κανείς από εμάς υγιής για να φροντίσει τους άλλους», σημειώνει ένας πρόσφυγας από τη Χίο.

Πρόσφυγες μετά την καταστροφή των Ψαρών, έργο του Νικολάου Γύζη, Αθήνα, Εθνική Πινακοθήκη.

▲ Ο ναύαρχος Εδουάρδος Κόδριγκτον (αριστερά) και οι αντισταυάρχοι Ερρίκος Δεριγνύ (μέση) και Λογγίνος Χέυδεν (δεξιά) αρχηγοί της αγγλικής, γαλλικής και ρωσικής ναυτικής μοίρας, αντίστοιχα, κατά τη διάρκεια της Ναυμαχίας του Ναυαρίνου

◀ Η ναυμαχία του Ναυαρίνου, ελαιογραφία του Κωνσταντίνου Βοθανάκη, Ναυτικό Μουσείο Ελλάδας

▶ Η Ναυμαχία του Ναυαρίνου, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

👉 Ερωτήματα

- Από πότε άρχισε να αλλάζει η στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στους Έλληνες και για ποιους λόγους;
- Τι εννοεί ο Μακρυγιάννης με τη φράση «Είμαστε στο εμείς»; (Πηγή 2)